

ชุดความรู้ การทำประมงอย่างรับผิดชอบ สำหรับชุมชนประมงชายฝั่ง

โครงการชุมชนนวัตกรรม ปี 2566

คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการประมง

ที่มา

โครงการวิจัยการเสริมพลังชุมชนชายฝั่งจังหวัดตรังเพื่อจัดการประมงอย่างรับผิดชอบ (Empowering Trang Coastal Communities for Responsible Fisheries Management) ได้รับการสนับสนุนงบประมาณด้านการวิจัยจากหน่วยบริหารและจัดการทุนด้านการพัฒนาระดับพื้นที่ (บพท.) สำนักงานสภานโยบายการอุดมศึกษาวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมแห่งชาติ (สอวช.) ภายใต้แผนงานสำคัญ (Flagship) ชุมชนนวัตกรรมเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน ประจำปีงบประมาณ 2566

โครงการวิจัยและแหล่งทุนตระหนักถึงความสำคัญในการยกระดับการประมงชายฝั่งของจังหวัดตรังให้มีความเข้มแข็งยกระดับคุณภาพชีวิตขององค์กรชุมชนประมงอย่างยั่งยืน โดยการส่งเสริมการมีส่วนร่วมและสนับสนุนองค์กรชุมชนประมงท้องถิ่น ให้ใช้ประโยชน์อย่างรับผิดชอบจากทรัพยากรสัตว์น้ำ การสร้างพลังของการรวมกลุ่มและสร้างความรู้สึกร่วมให้เกิดขึ้น สนับสนุนชาวประมงให้สามารถพึ่งพาตนเองได้ เพื่อพัฒนาและส่งเสริมให้ชุมชนประมงบริหารจัดการประมงอย่างยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์

เสริมสร้างคุณภาพของชาวประมงและชุมชนประมงชายฝั่ง ควบคู่กับสุขภาพของทรัพยากรประมงในพื้นที่

- **แนวทางในการปฏิบัติ**

1. การทำการประมง

1.1 เรือประมง

ต้องจดทะเบียนเรือไทย และมีใบอนุญาตใช้เรือประเภทการทำประมง มีขนาดไม่ถึงสิบตันกรอส ยกเว้น เรือประมงที่ได้รับอนุญาตให้ทำการประมงพื้นบ้านตามมาตรา 174 แห่งพระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558 (กรณีใช้เรือประมง)

1.2 เครื่องมือทำการประมง

ใช้เครื่องมือทำการประมงตามที่กฎหมายกำหนด ไม่ละเมิดกฎเกณฑ์ของชุมชน ไม่เป็นอันตรายต่อสัตว์น้ำวัยอ่อน และไม่ทำลายระบบนิเวศ

2. การดูแลคุณภาพและสุขอนามัยของสัตว์น้ำ หลังการจับตลอดจนการขนส่งจากเรือประมง

2.1 เรือประมง

อยู่บนสภาพดี วัสดุ อุปกรณ์ และเครื่องมือการจับต้องสะอาด

2.2 ผู้ปฏิบัติงาน

ชาวประมงผู้ปฏิบัติงานมีสุขภาพดี

2.3 การเก็บรักษาสัตว์น้ำที่จับได้

เก็บรักษาในภาชนะหรือบริเวณที่สะอาด และไม่ทำให้สัตว์น้ำเสียหาย

2.4 การดูแลสัตว์น้ำหลังการจับ

หากใช้น้ำแข็งในการเก็บรักษาคุณภาพของสัตว์น้ำ ควรทำจากน้ำที่สะอาด และมีปริมาณเพียงพอกับการใช้งาน

2.5 อุปกรณ์ เครื่องมือ วัสดุ และบรรจุภัณฑ์

ที่ใช้ในระหว่างเก็บรักษาและขนส่ง ต้องอยู่ในสภาพดี สามารถทำความสะอาดได้

3. การจ้างแรงงานประมง

3.1 แรงงานลูกกฎหมาย

จ้างแรงงานลูกกฎหมาย และไม่มีการบังคับ
ไม่จ้างแรงงานต่างด้าวในเรือที่มีขนาดต่ำกว่า 3 ตันกรอส

3.2 แรงงานปลอดภัย

ลูกจ้างอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยในการทำงาน
ลูกจ้างได้รับสวัสดิการตามกฎหมายแรงงาน

4. การตรวจสอบย้อนกลับ

เปิดเผยข้อมูลการทำประมงรวมทั้งบันทึกแหล่งที่มาของสัตว์น้ำ
ที่สามารถตรวจสอบย้อนกลับได้ และต้องเก็บรักษาบันทึกไว้
อย่างน้อย 6 เดือน

5. ชาวประมงและชุมชนประมงชายฝั่ง

5.1 มีการจัดตั้งองค์กรชุมชนประมงท้องถิ่น

สนับสนุนกิจกรรมการพัฒนาการทำประมงพื้นบ้านแบบครบ
วงจร รวมทั้ง การจัดการ การบำรุงรักษา การอนุรักษ์ การฟื้นฟู
และการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืนจากทรัพยากรสัตว์น้ำ

คุณสมบัติของชุมชนประมงท้องถิ่นที่จะขอจัดตั้ง เป็นองค์กรชุมชนประมงท้องถิ่น

- 1) ชุมชนประมงท้องถิ่น หมายความว่า กลุ่มประชาชนที่อยู่ร่วมกันในพื้นที่หมู่บ้าน ตำบล อำเภอ หรือจังหวัด ที่รวมตัวกันโดยมีวัตถุประสงค์หรือกิจกรรมที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการประมงร่วมกัน เพื่อช่วยเหลือหรือสนับสนุนกันหรือทำกิจกรรมร่วมกัน มีการดำเนินการอย่างต่อเนื่องและมีระบบบริหารจัดการและการแสดงเจตนาแทนกลุ่มได้**
- 2) มีสมาชิกรวมกันไม่น้อยกว่า 7 คนโดยบุคคลดังกล่าวต้องไม่อยู่ในครอบครัวเดียวกัน**
- 3) สมาชิกขององค์กร ต้องเป็นบุคคลสัญชาติไทย**
- 4) สมาชิกขององค์กร ต้องเป็นผู้ประกอบอาชีพการประมง และมีภูมิลำเนาหรือประกอบอาชีพการประมงอยู่ในเขตพื้นที่ชุมชนประมงท้องถิ่นนั้น**

การขอขึ้นทะเบียน

- 1) การขอขึ้นทะเบียน ให้องค์กรหนึ่งมีสิทธิขอขึ้นทะเบียนได้เพียงหนึ่งจังหวัด
- 2) ให้กรรมการดำเนินงานขององค์กรที่ประสงค์จะขอขึ้นทะเบียนองค์กรชุมชนประมงท้องถิ่นจำนวนไม่น้อยกว่า 3 คน ร่วมกันยื่นคำขอ ตามแบบคำขอขึ้นทะเบียน ต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ ณ สำนักงานประมงจังหวัดในเขตพื้นที่ที่องค์กรนั้นตั้งอยู่ หรือยื่นผ่านทางสำนักงานประมงอำเภอ เพื่อส่งต่อให้สำนักงานประมงจังหวัดดำเนินการ
- 3) กรณีองค์กรที่ประสงค์ขอขึ้นทะเบียนมีฐานะเป็นนิติบุคคล ให้ผู้แทนตามกฎหมาย ขอบังคับหรือตราสารจัดตั้งนิติบุคคลนั้นเป็นผู้ยื่นคำขอ

เอกสารและหลักฐานประกอบการขอขึ้นทะเบียน

- 1) สำเนาบัตรประจำตัวประชาชนและสำเนาทะเบียนบ้านของผู้ยื่นคำขอขึ้นทะเบียน
- 2) สำเนาหนังสือรับรองการจดทะเบียนเป็นนิติบุคคล กรณีเป็นนิติบุคคล
- 3) เอกสารแสดงประวัติโดยย่อขององค์กร การจัดตั้ง วันเดือนปีที่จัดตั้ง วัตถุประสงค์ที่จัดตั้ง พร้อมด้วยระเบียบหรือข้อบังคับ กรณีเป็นคณะบุคคลหรือองค์กรอื่น
- 4) บัญชีรายชื่อคณะกรรมการดำเนินงานในปัจจุบัน
- 5) บัญชีรายชื่อสมาชิก

สิทธิของชุมชนประมงท้องถิ่น

ผู้แทนองค์กรชุมชนประมงท้องถิ่น มีสิทธิได้รับการคัดเลือกเป็นกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการประมงประจำจังหวัด ซึ่งคณะกรรมการประมงประจำจังหวัดมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

- 1) รวบรวมข้อเสนอแนะและแนวทางในการส่งเสริมอาชีพการประมง การจัดการ การบำรุงรักษา การอนุรักษ์ การฟื้นฟู และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรสัตว์น้ำขององค์กรชุมชนประมงท้องถิ่นในเขตพื้นที่ที่รับผิดชอบเสนอต่อคณะกรรมการ เพื่อพิจารณาจัดทำนโยบายพัฒนาการประมงในน่านน้ำไทยให้สอดคล้องกับปริมาณทรัพยากรสัตว์น้ำและขีดความสามารถในการทำการประมงตามมาตรา 16 (1)
- 2) พิจารณาและเสนอแนวทางในการพัฒนาหรือแก้ไขปัญหาการประมงหรือการจัดการ การบำรุงรักษา การอนุรักษ์ การฟื้นฟู และการใช้ประโยชน์ในที่จับสัตว์น้ำในเขตพื้นที่ที่รับผิดชอบต่อรัฐมนตรี คณะกรรมการ หรืออธิบดี
- 3) ออกประกาศตามมาตรา 6 มาตรา 45 มาตรา 50 และมาตรา 51
- 4) ดำเนินการอื่นตามที่รัฐมนตรีหรือคณะกรรมการมอบหมาย

5.2 นวัตกรรมชุมชน

มีการรับ ปรับ ใช้ เทคโนโลยี และสร้างสรรค์เทคโนโลยีใหม่ๆ
รวมทั้งสร้างคนรุ่นใหม่

ระดับนวัตกรรมชุมชน

ระดับที่ 1 สามารถขยายผลต่อเนื่องและเชื่อมโยงทรัพยากร
ชุมชนได้ (นายสถานี) คือ มีความสามารถในการบริหารจัดการ
การพัฒนาแผน/โครงการเข้าสู่หน่วยงานภาครัฐ เชื่อมประสาน
และสร้างเครือข่ายความร่วมมือได้

ระดับที่ 2 สามารถค้นหาและสร้างความรู้ เทคโนโลยี และ
นวัตกรรมได้ คือ มีความสามารถในการวิเคราะห์ปัญหา และมี
ความสามารถในการแก้ปัญหาในหน้าที่ที่ตนเองรับผิดชอบ

ระดับที่ 3 สามารถถ่ายทอดความรู้ เทคโนโลยี และ
นวัตกรรมได้ คือ มีความรู้ ความเข้าใจ ความคิดสร้างสรรค์ และ
ถ่ายทอดองค์ความรู้ เทคโนโลยี และนวัตกรรมได้

ระดับที่ 4 สามารถรับ ปรับใช้ เทคโนโลยี และนวัตกรรมได้
คือ มีความรู้และเข้าใจบริบทชุมชนของตนเอง รับฟังความคิด
เห็น พร้อมเรียนรู้สิ่งใหม่ มีช่องทางการสื่อสารผ่านโซเชียลมีเดีย

ที่มา

กรมประมง

https://www4.fisheries.go.th/local/pic_activities/202310231518531_pic.PDF

https://www4.fisheries.go.th/dof/news_local/29/195482

https://www4.fisheries.go.th/local/file_document/20210429165924_1_file.pdf

UWN

<https://pmua.or.th/>

โครงการชุมชนนวัตกรรม ปี 2566
การเสริมพลังชุมชนชายฝั่ง
จังหวัดตรัง

(Flagship)ชุมชนนวัตกรรม
เพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน